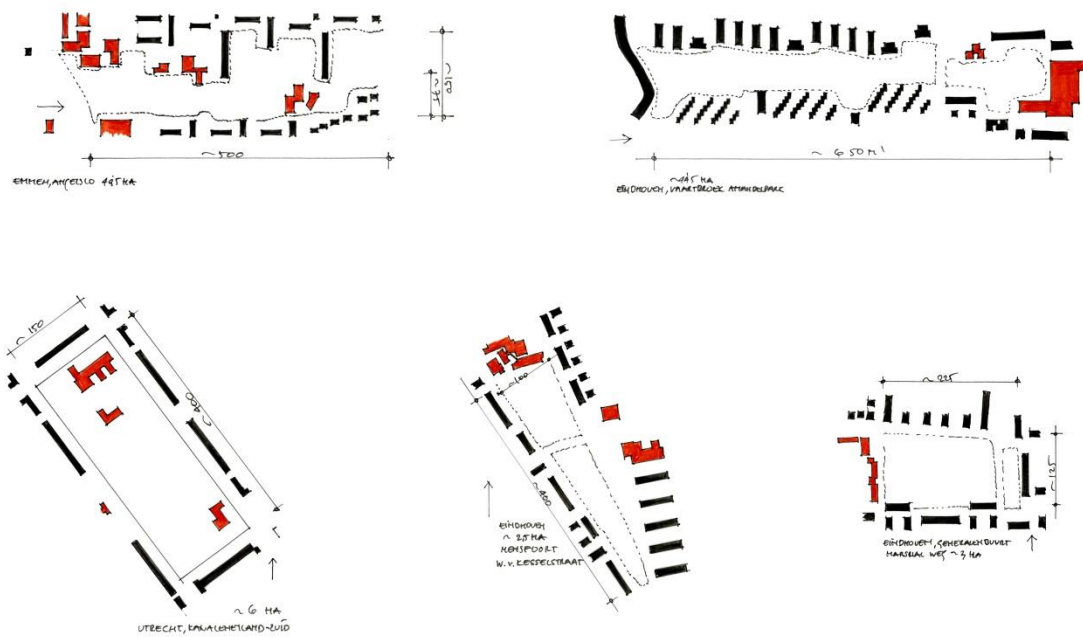

DE JAREN ZESTIG WIJK (6): HET IMPONERENDE GROENCASCO EN DE 'LEGE' RUIMTE

Auteur: Martin Liebrechts, d.d. 3 mei 2011

Buurt of wijk

Als het om het groen in relatie tot een wijk gaat, is het van belang te weten wat de omvang van het gebied is. De begrippen buurt, wijk en stadsdeel lopen nog al eens in elkaar over (1). Een buurt heeft gemiddeld duizend woningen en bij een wijk ligt het in de orde van grootte van 5 duizend woningen. Of het nu buurt of wijk heet, het gaat dus om een gebied van circa 2 à 3 duizend woningen, die beschikken over een winkelvoorziening, scholen, park(je) en overige wijk-/buurtvoorzieningen (zoals tot in de jaren zeventig van de vorige eeuw een kerk).

De grootte en het karakter van het park in de buurt

In de wijkopzet van de jaren zestig beschikt een wijk of een buurt over een park, waarvan de grootte mede bepaald wordt door het aantal woningen dat erop betrokken is. Bij een buurt van circa 250 woningen heeft een dergelijk park de omvang van 4 ha. Aansluitend op deze groenzone worden scholen en andere wijkvoorzieningen gegroepeerd. De schaal waarop de wijkontwikkeling in het verleden heeft plaatsgevonden, bepaalt vaak de maat van het park. Hoe kleiner de afzonderlijke wijken, des te meer krijgt het groen een versnipperd karakter. Grote parken van ca. 6 ha vereisen een groot gebied met gauw al zo'n 4 à 5 duizend woningen.

Het karakter van deze parken kan sterk verschillen. Twee verschillende oplossingen zijn hierbij te onderscheiden:

- Een naar buiten gericht park, die openstaat naar de wijk en die deels eventueel omgeven wordt door wegen. Een dergelijk park vormt bijna het beeldmerk van de buurt (zie Kanaleneiland, Mensfort, Generale buurt);
- Een naar binnen gericht park, afgezonderd van het verkeer en de openbaarheid (Vaartbroek en Angelslo). Dit park verbergt zich voor de bezoeker en versterkt niet de ruimtelijke ervaring van de omgeving. Het is bij wijze van spreken volledig bedacht vanuit het idee van functiescheiding en bijbehorende veiligheidsopvatting.

Het zal een kunst zijn om de ruimtelijke ervaring vanuit de omgeving te combineren met de gebruiksmogelijkheden van het park. Juist in deze tijd wordt veiligheid niet zozeer bedreigd door de auto, maar het ontbreken van sociale, openbare controle.

De 'lege' ruimte

Ondanks de toename van het autogebruik blijven de buurten en wijken toch een 'leeg' beeld oproepen. Deels wordt dit veroorzaakt door de afname van het aantal bewoners (ongeveer halvering) en de vervanging van gezinnen door een- en tweepersoonshuishoudens. Bijna niemand is overdag aanwezig. Het is stil geworden. Met andere woorden, gebruikers van het verleden – moeders en kinderen – zijn verdwenen. En de auto's, die 's avonds de omgeving in beslag nemen, veranderen niets aan dit beeld. Het wordt dus belangrijk vanuit het nieuwe gebruik te kijken naar de beschikbare fysieke ruimte en te onderzoeken hoe dit beter benut kan worden. Het beter benutten begint met de (her)waardering van het aanwezige groencasco. In dat opzicht zijn het imponerende wijken met bomen van vijftig tot zestig jaar oud.

Bronnen

- (1) Algemene artikelen over gebied, buurt en wijk:
- 'Gebied, buurt of wijk', Martin Liebrechts, kennisbank Bestaandewoningbouw.nl, 4 november 2010
  - 'Gebiedsontwikkeling: op zoek naar een netwerk in de ruimte', Martin Liebrechts, kennisbank Bestaandewoningbouw.nl, 17 mei 2010
  - 'De wijk en het publieke domein', Martin Liebrechts en Arie Verheij, kennisbank Bestaandewoningbouw.nl, 3 april 2009
- (2) Grootte van de (buurt)parken:
- Emmen, Angelslo : ca. 4 à 5 ha (een van de groenzones)
  - Utrecht, Kanaleneiland Zuid : 6 ha
  - Eindhoven, Mensfort : 2,5 ha
  - Eindhoven, Vaartbroek : 4 à 5 ha
  - Eindhoven, Generale buurt : 3 ha
  - Gemiddeld : ~4 ha
- (3) Dichtheid van de buurt. Deze gegevens zijn ontleend aan de buurtgegevens van de gemeente Eindhoven en aan 'Woonwijken, Nederlandse Stedenbouw (1945-1985)', N. de Boer en D. Cambert, Rotterdam, 1987
- Eindhoven en de buurten. Het aantal woningen per hectare bedraagt sinds 1950 ongeveer 25. In de jaren negentig van de vorige eeuw is het iets afgenomen buiten de stedelijke concentraties. Dit houdt mede verband met het bouwen voor een andere groep. De buurten uit de jaren vijftig en zestig bestaan voor 70 procent uit sociale huurwoningen, die uit de jaren negentig voor ca. 20 procent of minder
  - De wijken in Nederland uit de periode 1945-1985 hebben een dichtheid van gemiddeld zo'n 20 tot 30 woningen per hectare. Dit geldt ook voor de huidige Vinex-wijken. Het aandeel sociale huurwoningen in de Vinex-wijken ligt gemiddeld in de orde van grootte van 15 à 20 procent (nog ca. 10 procent sociale koopwoningen er bovenop)